

Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

EGZAMIN MATURALNY 2011

JĘZYK BIAŁORUSKI

POZIOM ROZSZERZONY

Kryteria oceniania odpowiedzi

MAJ 2011

Obszar standardów	Opis wymagań
Tworzenie informacji	Pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu

Temat 1: Rozważania o życiu i śmierci – opisz na podstawie analizy i interpretacji fragmentów *Nowej ziemi (Nowaj ziamli)* Jakuba Kołasa: *Na rzeczce (Na rzeczcy)* i *Śmierć Michała (Śmierć Michała)*.

Kryteria	Opis wymagań		25
1. Rozwinięcie tematu	1.	Informacje o autorze, np.: Jakub Kołasa – narodowy poeta Białorusi, klasyk literatury białoruskiej, wybitny twórca, pedagog, akademik, działacz na rzecz rozwoju kultury białoruskiej.	1
	2.	Informacje o utworze, np.: <i>Новая зямля</i> – monumentalny utwór białoruskiej literatury pięknej, ukazujący bogactwo życia wiejskiego.	1
	3.	Zwrócenie uwagi na zależność treści utworu od jego formy.	1
	4.	Omówienie fragmentu <i>На рэчцы</i> : – wskazanie kilku bohaterów lirycznych (Kostuś, mróz, rzeka); – personifikacja mrozu (poważny władca, zuchwały); – personifikacja rzeki (słaba, ale radzi sobie z trudnym przeciwnikiem); – personifikacja lasu i kropel; – konflikt między mrozem i rzeką; – odkrycie dydaktycznego charakteru tekstu.	1–2–3–4
	5.	Wskazanie funkcji środków językowych fragmentu <i>На рэчцы</i> : – form deminutywnych (np. <i>рэчка, сякерка, марозік, кропелькі</i>); – porównań (mróz – wielmożny pan, nieznoszący współzawodnictwa i sprzeciwu); – epitetów (mróz, np. <i>бязжаласны, люты</i> ; rzeka, np. <i>мелка, невялічка, бойкая, бедная</i>); – bezpośrednich zwrotów do lodu (<i>ты, брат, гладзі</i>); – mowy niezależnej rzeki <i>Гэ, брэшац ты, мароз, не згіну</i> .	1–2–3–4
	6.	Omówienie fragmentu <i>Смерць Міхала</i> : – poważany, głęboki i metaforyczny charakter tekstu; – filozoficzne rozważania o śmierci, życiu, twórczości; – życie jako droga (<i>А там дарога, зноў дарога...</i>); – świadomość zniewolenia i konieczności walki: <i>За інтарэсы жывата / Ды зноў варожая пята...</i> ; – refleksje poety kończącego dzieło (smutek rozstania;	1–2–3–4

		porównanie utworu do dziecka); – elementy autobiograficzne.	
	7.	Środki stylistyczne i ich rola w utworze <i>Смерць Міхала</i> : – powtórzenia słowa „koniec” (podkreśla temat rozważań, skupia uwagę odbiorcy); – metafory (np. <i>пад крыжам мукі; вочы поўныя гарэння; міг вызвалення, ноч-аблога</i>); – epitety (np. <i>няўхільны, замкнуты, гнільны, магільны, астатняю, змутнелаю</i>); – wielokropki i ich wpływ na intonacje utworu.	1–2–3–4
	8.	Nazwanie adresatów utworów: – w <i>На рэчы</i> adresatem jest dziecko, występowanie nieskomplikowanych metafor i porównań; – w <i>Смерць Міхала</i> adresatem jest doświadczony czytelnik.	1–2
	9.	Wnioski: pełny: <i>Новая зямля</i> to utwór wielopłaszczyznowy i o zróżnicowanej formie. Środki artystycznego wyrazu i język utworu są dostosowane do poruszanej tematyki. W <i>На рэчы</i> przedstawione są zjawiska przyrody widziane oczyma dziecka. <i>Смерць Міхала</i> to głębokie przemyślenia dotyczące życia, śmierci, pracy artysty. częściowy: <i>Новая зямля</i> to utwór wielopłaszczyznowy i o zróżnicowanej formie. W <i>На рэчы</i> przedstawione są zjawiska przyrody widziane oczyma dziecka. <i>Смерць Міхала</i> to głębokie przemyślenia dotyczące życia, śmierci, pracy artysty. próba podsumowania, np.: w <i>На рэчы</i> przedstawiony jest obraz życia widziany oczyma dziecka. W utworze <i>Смерць Міхала</i> zawarte są refleksje na temat przemijania.	4 2 1
Kryteria oceny języka i kompozycji			20
2. Składnia i fleksja	Poprawna i nieschematyczna składnia i poprawna fleksja.		6
	Na ogół poprawna składnia i fleksja.		4
	Mimo błędów składnia i fleksja niezakłócająca komunikatywności języka.		2
3. Słownictwo, frazologia, styl	Bogate i zróżnicowane słownictwo i poprawna frazeologia, swobodny i żywy styl.		8
	Wystarczające słownictwo, poprawna frazeologia, komunikatywny styl.		4
	Na ogół poprawne słownictwo i na ogół komunikatywny styl.		2
4. Ortografia, interpunkcja	Bez błędna ortografia, poprawna interpunkcja.		4
	Błędy ortograficzne i interpunkcyjne z przewagą drugorzędnych.		2
5. Kompozycja	Funkcjonalna wobec tematu, spójna, logiczna.		2
	Trójdzielna, spójna, graficzne wyodrębnienie głównych części.		1

Temat 2: Na podstawie analizy i interpretacji fragmentu *Makarkawych Wolki* (*Makarkawych Wolki*) Kuźma Czorny scharakteryzuj sposób przedstawienia bohaterów utworu.

Kryteria	Punktacja		25
1. Rozwi- nięcie tematu	1.	Informacje o autorze, np.: Kuźma Czorny białoruski XX – wieczny pisarz i publicysta zainteresowany tematyką psychologiczną.	1
	2.	Informacje o utworze, np.: – głównym tematem utworu jest konflikt między ludźmi a bohaterowie reprezentują sprzeczne wartości Wolka – dobro; Safron – zło); –rola trzecioosobowego naratora.	1–2–3
	3.	Opis przedstawionych wydarzeń: – odmowa zamążpójścia bohaterki i konsekwencje; – perypetie rodzinne Wolki i działalność Safrona; – okoliczności spotkania; – moralne zwycięstwo bohaterki.	1–2–3
	4.	Dostrzeżenie, że: – sytuacje, w których znajdują się bohaterowie, zawsze mają na celu wyeksponowanie jakiejś cechy bohatera; – otwarte zakończenie.	1–2
	5.	Charakterystyka Safrona Dziadziuli: – wygląd zewnętrzny; – przedstawienie cech bohatera (np.: zarozumiały, mściwy, bezlitosny, zawzięty, pewny siebie, władczy, uparcie dążący do celu, zazdrosny, zakłamanym, niewdzięczny, niereformowalny (ciągle pisze donosy), słaby psychicznie, tchórzliwy).	1–2–3– 4–5
	6.	Charakterystyka Makarkawych Wolki: – wygląd zewnętrzny; – przedstawienie cech bohaterki (np.: ambitna, wytrwała w postanowieniach, szanująca rodziców i ich pamięć, bezinteresowna, pomocna, zaradna, pozytywnie nastawiona do życia).	1–2–3– 4–5
	7.	Dostrzeżenie, że: – bycie dobrym człowiekiem pomaga Wolce być dobrym lekarzem; – bycie złym człowiekiem nie przeszkadza Safronowi w wypełnianiu obowiązków (opis rozwoju wsi).	1–2
	8.	Wnioski: pełny: bohaterowie opowiadania przedstawieni są tak, by najlepiej uwydatnić konflikt wartości, krytyka postawy, którą reprezentuje Safron Dziadziula i apologizacja postawy Wolki. Kuźma Czorny w opowiadaniu wygłasza pochwałę szlachetności osoby gotowej do poświęceń w imię wyższych wartości, co jest cechą czysto ludzką, a nie „zawodową”, wyuczoną; częściowy: w opowiadaniu występuje krytyka postawy,	4

	<p>którą reprezentuje Safron Dziadziula i pochwała postawy Wolki. Kuźma Czorny w opowiadaniu wygłasza pochwałę szlachetności osoby gotowej do poświęceń;</p> <p>próba podsumowania: opowiadanie jest krytyką postawy, którą reprezentuje Safron Dziadziula i pochwałą postawy Wolki.</p>	<p>2</p> <p>1</p>
Kryteria oceny języka i kompozycji		20
2. Składnia i fleksja	Poprawna i nieschematyczna składnia i poprawna fleksja.	6
	Na ogół poprawna składnia i fleksja.	4
	Mimo błędów składnia i fleksja niezakłócająca komunikatywności języka.	2
3. Słownictwo, frazologia, styl	Bogate i zróżnicowane słownictwo i poprawna frazeologia, swobodny i żywy styl.	8
	Wystarczające słownictwo, poprawna frazeologia, komunikatywny styl.	4
	Na ogół poprawne słownictwo i na ogół komunikatywny styl.	2
4. Ortografia, interpunkcja	Bezbłędna ortografia, poprawna interpunkcja.	4
	Błędy ortograficzne i interpunkcyjne z przewagą drugorzędnych.	2
5. Kompozycja	Funkcjonalna wobec tematu, spójna, logiczna.	2
	Trójdzielna, spójna, graficzne wyodrębnienie głównych części.	1